

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

6-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 6 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy

kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Umarov Sardor Yakubovich</i> QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYA IQTISODIYOTI RIVOJLANISHINING ASOSIY JIHATLARI	12-16
<i>Atamuratova Dilafroz Rashidovna</i> XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASINING ILK MATBUOTI: “INQILOB QUYOSHI”	17-20
<i>Mansurov Ulug‘Bek</i> XX ASRNING 20-50-YILLARIDA NAMANGAN SHAHRIDA SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMIDAGI MUAMMOLAR	21-24
<i>Umid Bekmuhammad, Sayyora Samandarova</i> XORAZMDAGI JADID MAKTABLARIGA OID TA‘LIM TASHKILOTLARI VA JAMIYATLARI	25-31
<i>Norov Shuhrat, Turatosheva Sadoqat</i> O‘ZBEKISTON YOSHLAR SIYOSATINING IJTIMOIIY, MADANIY VA TA‘LIMIIY SOHALARDAGI FALSAFIY ASOSLARI VA UNING MA‘NAVIY YETUK YOSHLARNI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	32-38
<i>Sultanov Samandar Mahmud o‘g‘li</i> QUYI AMUDARYO VA BUXORO-QORAKO‘L HUDUDI MANZILGOHLARINING MODDIY ASHYOLARDA AKS ETISHI	39-42
<i>Quranboyeva Sevinchoy</i> SOVET HOKIMIYATI DAVRIDA XORAZM VILOYATI AHOLISINING UY-JOY QURILISHIDA IJTIMOIIY HAYOTNING AKS ETISHI (1945-1985-YILLAR MISOLIDA)	43-46
<i>Mamajanov Azizbek</i> SOVET HUKUMATI AGRAR SIYOSATINING O‘ZBEKISTON SSR IRRIGATSIYA TIZIMIGA TA‘SIRI (1950-1990-YILLAR).....	47-52
<i>Baxritdinov Jasurbek</i> AKADEMIK ABDULAHAD MUHAMMADJONOVNING O‘ZBEKISTONDA TARIX VA ARXELOGIYA FANLARI RIVOJIGA QO‘SHGAN HISSASI	53-57
<i>Aliqulov Ramazon</i> TOSHKENT VA FARG‘ONA VODIYSIDAGI DEHQON, CHORVADOR VA HUNARMAND AHOLINING MADANIY, IJTIMOIIY, SIYOSIIY, IQTISODIIY ALOQALARNING O‘ZBEK XALQINING ETNOGENEZIDAGI O‘RNI (QANG‘LI QABILASI MISOLIDA)	58-66
<i>Abduraxmonov Adxamjon Soxodilla o‘g‘li</i> 1946–1990-YILLARDA QO‘QON SANOATINING TRANSFORMATSIYASI	67-74
<i>Tashqo‘lova Dilnoza Turaboy qizi</i> YANGI O‘ZBEKISTON VA XITOIY XALQ RESPUBLIKALARI IQTISODIIY HAMKORLIGIDA “BIR MAKON-BIR YO‘L” TASHABBUSINING AHAMIYATI	75-78
<i>Jabborov Qaxramon Jaxongir o‘g‘li</i> JULIYA KOHENNING XVIII-XX ASRLARDA SEFARD YAHUDIYLARINING IJTIMOIIY HOLATIGA OID TADQIQOTLARI TAHLILI	79-83

<i>Dilfuza Muxammadinova Nasretdinova</i> TA'LIMNING TARAQQIYOT YO'LI	84-89
--	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Ollanazarov Bekmurod</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA INVESTITSION FAOLLIKNI BOSHQARISH: NAZARIYA, AMALIYOT VA XORIJIY TAJRIBA	90-100
<i>Umronov Eldorbek Sodirovich</i> O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	101-107
<i>Tangirkulov Bekzod</i> TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY RESURLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	108-115
<i>Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li</i> TRANSPORT TIZIMINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI TIZIMI	116-125
<i>Ergashev Uyg'un Jabborovich</i> KAMERAL SOLIQ TEKSHIRUVI UCHUN ELEKTRON MANBASINING SHAKLLANISHI, SOLIQ TIZIMIDAGI QO'LLANILAYOTGAN DASTURIY MAHSULOTLARNING AHAMIYATI	126-131

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Nosirxo'jayeva Gulnora</i> AXBOROT VA "OMMAVIY MADANIYAT" XURUJINING DOLZARB MUAMMOLARI	132-136
<i>Panjiyev Suhrob</i> HAQIQATNING KOGERENTLIK XUSUSIYATLARINING YANGILANISHI	137-143
<i>Gadoeva Lobar</i> IJTIMOIY-FALSAFIY TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA SOG'LOM TURMUSH TARZI .	144-148
<i>Djurayeva Nigora</i> SYSTEMIC ANALYSIS OF THE FORMATION OF COGNITIVE ASPECTS OF CONSCIOUSNESS OF THE PEOPLES OF CENTRAL ASIA	149-158
<i>Юлдашев Фаррух Абдурахманович</i> ПОНЯТИЕ ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМА И ЕГО СТЕПЕНИ ИССЛЕДОВАНИЯ	159-167
<i>Mengliqulov Umid Mamadiyevich</i> MILLIY IDENTIFIKATSIYA MASALASINING TARIXIY-DINAMIK VA ZAMONAVIY KONTEKSTDA TAHLILI	168-173
<i>To'xtarov Ismatulla Murodovich, Ergashev Ulug'bek Adxamovich</i> MAG'RIBNI MAFTUN AYLAGAN MUTAFAKKIR	174-178
<i>Toirov Ilhom</i> IJTIMOIY-MADANIY TARAQQIYOT: SIVILIZATSION ASOSLAR VA YO'NALISHLAR	179-183
<i>Farxodjonova Nodira, Ergashev Ibodulla</i> GLOBALASHUV SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI SAQLASH VA JAMIYAT BARQARORLIGI: JADIDLAR MEROSIGA IJTIMOIY-FALSAFIY NAZAR	184-188

<i>Ergashev Ozodbek Baxodurovich</i> YUNON MANTIQ ILMINING ARAB TILIGA TARJIMA QILINISHI VA ISLOM FALSAFASIGA KIRIB KELISHI	189-194
<i>Fayziyev Xurshid</i> VOLTER VA BAG'RIKENGLIK GENEZISI	195-199
<i>Sattorova Shalola</i> MIRZO ABDULQODIR BEDILNING ASOSIY FALSAFIY G'OYALARI	200-203
<i>Taylyakova Feruzaxon Sultanovna</i> TADBIRKOR VAZIFALARI VA SHAXSIY SIFATLARI	204-207
<i>Sadullayev Sardor Saydiganiyevich</i> INSON VA SAN'ATNING ARTUR SHOPENGAUER TA'LIMOTIDA ESTETIK TAFAKKUR PRIZMASIDA TAHLILI	208-215
<i>Vaxobova Dilfuza Roziqovna</i> ABU ABDULLOH RUDAKIY ADABIY-FALSAFIY MEROSINI O'RGANISHGA SINERGETIK USULDA YONDASHUV	216-219
<i>Yuldashxodjaev Haydar Hashimxanovich</i> MUSOXONXOJA DAHBIDIY ASARLARIDA USTOZNING SHOGIRDNI TANLASH VA UNI TARBIYALASHDAGI FALSAFIY G'OYALARI	220-224
<i>Umurzaqov Axmadjon Maxamadovich</i> INSON E'TIQODIDAGI O'ZGARISHLARNING METODOLOGIK ASOSLARI	225-231
<i>Teshayeva Gulchehra Murodovna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXSNING RAQAMLI JAMIYATGA TRANSFORMATSIYALASHUVI	232-237
<i>Yusupova Ranaxon</i> IJTIMOIY MUHIT TEXNOGEN SIVILIZATSIYA VA AHLOQ MASALALARI	238-241
<i>Sharipov Abdukhakimjon Ziyotdinovich</i> SHARQ VA G'ARB TAFAKKURIDA FAROVON HAYOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY TAHLILI	242-246
<i>Sultonova Shaxnoza</i> MUNAVVAR QORI MA'RIFIY-AXLOQIY QARASHLARINING FALSAFIY AHAMIYATI	247-251
<i>Dusmanov Sherzod Abduvaliyevich</i> JINOYATCHILIK – YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY BUZILISHLARINING MANBAI VA HOSILASI SIFATIDA	252-256
<i>Rajabboy Hasanov</i> FAROVON HAYOT MEZONI VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIGA TA'SIRINING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	257-261
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Boynazarov Zokir</i> TARIXIY YOZMA MANBALARDA SOMATIZMLAR VA INSON MANZARASI	262-274
<i>Yeshboyeva Matluba</i> MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARI TARJIMALARIDA IBORALARNING BERILISHI ("KO'HNA QUDUQ" DOSTONI MISOLIDA)	275-279

<i>Azizaxon Rasulova</i> SINTAKTIK MAYDON KONSEPSIYASI VA UNING LINGVISTIK TALQINI	280-284
<i>Mamadkulova Kamila Abdukhaliqovna</i> THE IMAGE OF A LITERARY HERO OF THE "LOST GENERATION" IN THE WORK OF E.M. REMARQUE	285-290
<i>Naimova Parvina Rustamovna</i> ITALYAN VA O'ZBEK MULOQOT MATNI JARAYONIDA MULOQOTNING O'RNI VA AHAMIYATI. ITALYAN TILI VA O'ZBEK TILI VERBAL MULOQOT MATNIDA O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI	291-296
<i>Жабборовва Муслима Тохировна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УНИВЕРСАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ДЕЙСТВИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ	297-301
<i>Xudoyberdiyeva Oyjamol, Jo'rayeva Komila</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QADRIYATLAR IFODASI VA ULARNING TARJIMA MUAMMOLARI	302-306
<i>Ostonova Ramziya</i> LEXIC-SEMANTIC FIELD OF CONSTRUCTION TERMINOLOGY	307-311
<i>Qarshiyeva Tamara, Nabiyeva Sharifa, Samadova Charos va G'aniyeva Inobat</i> AMERIKA VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA «UYG'ONISH VA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH» TAMOIYILLARINING QIYOSIY TAHLILI	312-316
<i>Sumbul Muxammedova</i> XORAZM DOSTONLARIDAGI AYRIM HIKMATLI JUMLALARNING SODDA GAP TAHLILI BO'YICHA IZOHI	317-322
<i>Abduqodirova Zebo Qodirovna</i> XXI ASR TILSHUNOSLIGIDA YANGI YO'NALISH SIFATIDA EKOLINGVISTIKA	323-331
<i>Murtozayeva Zarina Muxtor qizi</i> BADIY ADABIYOTLARDA KONSEPT VA KONSEPTASFERA FAOLLASHUVINING NAZARIY ASOSLARI	332-335
<i>Abiyatova Muslima Maratovna, Abdirasulov Bahodir</i> AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING CHALLENGES	336-343
<i>Kayimova Mohinur Salokhiddin kizi, Bakiyev Faxriddin</i> COMPLEXITY OF CULTURE-SPECIFIC UNITS AND SEMANTIC AMBIGUITIES IN TRANSLATION	344-350
<i>Rasulova Nigora Kurbonovna</i> MASHRAB IJODIDA MULAMMA' ASARLAR TADQIQI	351-356

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Djumaniyozova Dilfuza, Matnazarova Muhayyo</i> IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARINI HAL QILISHDA YURIDIK KLINIKANING AHAMIYATI	357-362
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Boburjon</i> KIBERHUJUMLAR NATIJASIDA SHAXSIY VA DAVLAT SIRLARIGA XAVF SOLISH	363-367

<i>Baymurotov G'ayrat Panjiyevich</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUNCHILIK TASHABBUSI HUQUQINI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI	368-376
<i>Esanova Shaxnoza</i> JINOYATGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA SUIQASD QILGANLIK UCHUN JAVOBGARLIKKA OID RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	377-383
<i>Abduvaliyev Murodillo</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUN BO'YICHA MEROS HUQUQINI TARTIBGA SOLISHNING XUSUSIYATLARI	384-388
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> TASVIRGA BO'LGAN HUQUQ: ANGLIYA VA NYU-YORK QONUNCHILIGI QIYOSIY TAHLILI	389-395
<i>Ismaylov Raxat</i> HUQUQNI SHARHLASH JARAYONINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Nabiyev Muhridin</i> INSON HUQUQLARI BO'YICHA MILLIY INSTITUTLAR FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI	403-406
<i>Kabulov Xojabay, Dauletbaeva Aynur</i> SHAXS SHA'NI VA QADR-QIMMATINING HUQUQIY HIMOYASI VA UNI BUZGANLIK UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK ASOSLARI	407-412
<i>Utebaev Salamat, Kalbaeva Eldora</i> VOYAGA YETMAGAN YOKI MEHNATGA LAYOQATSIZ SHAXSLAR MODDIY TA'MINOTINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK	413-418
<i>Begatov Jasurbek Numonjanovich</i> MEHNATGA OID MUNOSABATLARDI KAMSITISH UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK MASALALARI	419-432
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i> QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	433-441
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Gayupova Saodat Xamidovna</i> INDIVIDUAL YONDASHUV ASOSIDA ZAMONAVIY TALABA SHAXSINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	442-446
<i>Akimova Jumaxan, Isakova Malika</i> FIZIKA VA ASTRONOMIYANI O'QITISHDA STEAM TA'LIM TIZIMINING AHAMIYATI ...	447-452
<i>Абдуллаева Мавжуда Эргашевна</i> СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ ДЕТСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ: МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ ПРОГНОСТИЧЕСКИХ КАРТ	453-460
<i>Mirkasimova Zilola Alisherovna</i> MULTIMEDIA – MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILINGVAL KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA	461-464

<i>Xidirova Durдона Muxtorovna</i> SINERGETIK TA'LIM VA O'QUVCHI-QIZLARNI IJTIMOIIY-MADANIY MUNOSABATLARGA TAYYORLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	465-469
<i>Yazdonov Ulug'bek, Rashidova Madina</i> YOSHLARDA KASBIY BILIM VA KO'NIKMANI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIIY KONSEPSIYALARDA ILGARI SURILAYOTGAN TA'LIMOTLAR	470-479
<i>Elmuratova Zamira</i> INTERACTIVE METHOD IN TEACHING ENGLISH	480-484
<i>Karimova Nilufar Ummatqul qizi</i> SOFT SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES: BASES OF IMPROVEMENT OF STUDENTS' INTERPERSONAL AND COGNITIVE SKILLS	485-490
<i>Adilov Shodiyor</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA DIZAYN FANLARINI INTEGRATSIYALASHDA "G'OYALARINING LOYIHALA" USULI	491-496
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i> ПОНЯТИЕ «ДУХОВНЫЙ ГУМАНИЗМ» КАК ОСНОВОПОЛАГАЮЩЕЕ КАЧЕСТВО ГУМАННОГО ПЕДАГОГА	497-500
<i>Abdurazzaxov Abdurasul</i> SPORT-SOQ'LOMLASHTIRISH TURIZMI ASOSIDA TALABALARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	501-506
<i>Ergashev Tolif</i> O'QUVCHILARNING KARTOGRAFIK BILIMLARINI RIVOJLANTIRISHDA MATEMATIKA VA GEOGRAFIYA FANLARI INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH	507-515
<i>Gaziev Baxromjon</i> CHAVANDOZLARNING JISMONIY VA TEXNIK-TAKTIK HARAKATLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	516-523
<i>Madaminova Mavjuda Erkinovna</i> TALABALARNING TEXNIK IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	524-529
<i>Kamalova Dilnavoz, Sattorova Aziza</i> FIZIKAVIIY MAYATNIK ORQALI OG'IRLIK KUCHI TEZLANISHINI ANIQLASHDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	530-535
<i>Sobirova Saida Otabekovna</i> KASBGA YO'NALTIRISHNING ZAMONAVIIY MODELLARI	536-542
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Sotiboldiyev Amiriddin, Abdumutalibov Oyatillo</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA TASVIRIIY SAN'AT, ARHITEKTURA VA DIZAYN (TEXNIK VA SAN'AT) FANLARINI O'ZARO INTEGRATSIYALASH	543-546

Received: 16 May 2025
Accepted: 1 June 2025
Published: 15 June 2025

Article / Original Paper

HILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF UZBEKISTAN'S YOUTH POLICY IN THE SOCIAL, CULTURAL, AND EDUCATIONAL SPHERES AND ITS ROLE IN SHAPING SPIRITUALLY MATURE YOUTH

Norov Shukhrat Suvonovich,

Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences,
Doctor of Philosophy in Historical Sciences (PhD)

Turatosheva Sadokat Rakhmatullayevna,

Navoi State University of Mining and Technology,
Teacher of the Department of Social and Humanitarian Sciences and Physical Education

Abstract. The article provides a philosophical analysis of the normative legal acts adopted to this day by the experience of state youth policy implemented in the Republic of Uzbekistan and its importance in the education of spiritually mature youth, in the field of social, cultural and educational. Also, the content, goals and objectives, priorities of this policy are based. The current state, achievements and problems of State Youth Policy are analyzed today.

Keywords: spirituality, ethics, family, society, public policy, enlightenment, trust, duty, immunity, mature youth, spiritual-moral, strategy, public program.

O'ZBEKISTON YOSHLAR SIYOSATINING IJTIMOY, MADANIY VA TA'LIMY SOHALARDAGI FALSAFIY ASOSLARI VA UNING MA'NAVIY YETUK YOSHLARNI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI

Norov Shuhrat Suvonovich,

Ijtimoiy-gumanitar kafedrasi dotsenti,
tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Turatosheva Sadoqat Raxmatullayevna,

Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti,
Ijtimoiy-gumanitar fanlar va jismoniy tarbiya kafedrasi o'qituvchisi
E-mail: turatosheva@mail.ru

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan yoshlarga oid davlat siyosati tajribasi shu kungacha qabul qilingan me'yoriy-huquqiy hujjatlar va uning ma'naviy yetuk yoshlarni tarbiyalashdagi, ijtimoiy, madaniy va ta'lim sohasidagi ahamiyati falsafiy tahlil etilgan. Shuningdek, mazkur siyosatning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalari, ustuvor yo'nalishlari asoslangan. Yoshlarga oid davlat siyosatining bugungi kundagi mavjud holati, erishilgan yutuqlari hamda muammolari tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: ma'naviyat, axloq, oila, jamiyat, davlat siyosati, ma'rifat, ishonch, burch, qonun, daxlsizlik, ma'naviy-axloqiy, mas'uliyat, strategiya, davlat dasturi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I6Y2025N05>

Kirish. Yoshlar har qanday jamiyatning kelajagini belgilovchi ijtimoiy-demografik qatlam sifatida davlatning strategik resursi hisoblanadi. Ayniqsa, Yangi O'zbekiston taraqqiyot

strategiyasida yosh avlodni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash, ularning siyosiy madaniyatini yuksaltirish, fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish, ma'naviy-axloqiy yetuklik darajasini oshirish ustuvor vazifalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Yangi O'zbekistoninig istiqboldagi taraqqiyotini ta'minlovchi yoshlar, ularning siyosiy qiyofasi, ma'naviy yetuklik davri to'g'risidagi qarashlarni o'rganish, bu qarashlarning bugungi kundagi ahamiyatini falsafiy tahlil qilish hamda o'ziga xos jihatlarini ochib berish dolzarb masala hisoblanadi. Chunki, O'zbekistonda 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar va bolalar soni 20 milliondan oshdi. Bu esa mamlakatimiz aholisining 54 foizini yoshlar tashkil etadi degani. Hozirgi kunda yoshlar sonining o'sish sur'ati jahon miqyosida, jumladan, O'zbekistonda ham ijtimoiy-siyosiy jarayonlarga muayyan ta'sir ko'rsatmoqda. Demografik o'sish fonida yoshlarga oid davlat siyosatini samarali tashkil etish, ularning ijtimoiy himoyasini ta'minlash, jamiyatdagi roli va ishtirokini mustahkamlashga qaratilgan mexanizmlarni takomillashtirish masalasi tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Zero, har bir davlatning barqaror rivojlanishi yosh avlodning salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish bilan chambarchas bog'liqdir. Bugungi kunda globallashuv, axborot oqimlarining keskin tezlashuvi, g'oyaviy-ma'naviy kurashlarning kuchayishi sharoitida yoshlarning ijtimoiy-siyosiy qarashlari, vatanparvarlik tuyg'usi va fuqarolik ongini shakllantirish dolzarb falsafiy-ijtimoiy muammolardan biridir. Shu nuqtai nazardan, yoshlarning siyosiy qiyofasini belgilovchi omillarni – ularning huquqiy ongi, siyosiy faolligi, ijtimoiy mas'uliyat hissi, tarixiy xotira va milliy g'urur asosida qaror topgan dunyoqarashi kabi mezonlarni tahlil etish zarurati tobora ortib bormoqda.

Yoshlarga oid siyosatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun davlat va jamiyat o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish muhim hisoblanadi. Yoshlar bilan ishlashda faqat ma'muriy vositalarga tayanish emas, balki ularning tashabbuslarini rag'batlantiruvchi, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi innovatsion yondashuvlar talab etiladi. Bugungi kunda globallashuv jarayonlarining shiddat bilan rivojlanishi, jamiyatning barcha sohalarida, xususan, yoshlar siyosatini amalga oshirish va ular bilan ishlash tizimida yangicha yondashuvlarni, munosabatlar tizimini ishlab chiqishni taqozo etmoqda. Yoshlar siyosatining samarali amalga oshirilishi, yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish va ularni jamiyatda mas'uliyatli, huquqiy ongli fuqaro sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar va xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalaridan foydalanish, yoshlar bilan ishlashda samarali usullarni qo'llash imkonini beradi. Xorijiy tajribalarni tahlil qilish va ulardan mamlakatimiz amaliyotida unumli foydalanish yo'llarini o'rganish, yoshlar siyosatini takomillashtirishda, ma'naviy yetuk shaxslarni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Bu tajribalar orqali, yoshlar bilan ishlashda innovatsion metodlarni joriy etish, ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy jarayonlarga yoshlarni faol ravishda jalb etish imkoniyatlari ochiladi. Natijada, yoshlarning jamiyatdagi o'rni va roli yanada kuchayib, ularning huquqiy va ma'naviy madaniyatini shakllantirish, jamiyatda ijobiy o'zgarishlarga olib keladigan samarali yoshlar siyosatini yaratish mumkin bo'ladi. Davlatdagi ijtimoiy barqarorlik ko'p jihatdan yoshlarning barcha qatlamlariga yo'naltirilgan kuchli ijtimoiy himoyaga, ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash hamda imkoniyatlarini yuzaga chiqarishda yetarli shart-sharoit yaratilganiga bog'liqdir. Yoshlar bilan ishlashda innovatsion texnologiyalarni qo'llash nafaqat faoliyat samaradorligini oshiradi, balki yoshlarning yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini ham ta'minlaydi. Jahon tajribasida yoshlar siyosatini amalga oshirishda raqamli texnologiyalar, masofaviy ta'lim platformalari,

mobil ilovalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali aloqa o'rnatish kabi zamonaviy vositalar keng qo'llanilmoqda (OECD, 2020; World Bank, 2021).

Masalan, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida "EU Youth Dialogue" platformasi orqali yoshlar bilan doimiy muloqot yo'lga qo'yilgan bo'lib, bu mexanizm ularning fikrini davlat siyosatlarida hisobga olish imkonini beradi. AQShda "Youth.gov" platformasi yoshlarga mo'ljallangan resurslar, grantlar va ta'lim imkoniyatlari haqida axborot berishda muhim o'rin tutadi. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda raqamli texnologiyalar orqali yoshlar bilan ishlash amaliyoti faol rivojlanmoqda. Jumladan, "Yoshlar portali", "Yoshlar daftari"ning raqamli formati, Ziyonet ta'lim platformasi va boshqa onlayn resurslar bu boradagi muvaffaqiyatli qadamlardandir. Bunday platformalar yoshlarning ehtiyojlarini o'rganish, individual yondashuvni qo'llash, hamda faol ishtirokini ta'minlash imkonini yaratadi. Shu nuqtai nazardan, yoshlar bilan ishlashda raqamli tenglikni ta'minlash, raqamli texnologiyalardan foydalanish madaniyatini shakllantirish, hamda raqamli savodxonlikni oshirish masalalari dolzarb hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, raqamli muhitga mos innovatsion yondashuvlar yoshlarning ijtimoiy faolligi, ta'limdagi ishtiroki va bandligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Prezident Sh.Mirziyoyev bugungi kunda mamlakatimizning yoshlarga oid siyosati haqida to'xtalib, "Eng muhimi, yoshlar bilan doimiy muloqot olib borish, ularning bandligini ta'minlash, hayotda o'z o'rnini topishi, jamiyatning munosib a'zolariga aylanishi, mehnat va turmush sharoitlarini yaxshilash vazifasi barchamizning kundalik faoliyatimiz mezoniga aylanib bormoqda"[1], deb ta'kidlab o'tdi. Davlatimizda ma'naviy yetuk yoshlarni tarbiyalash, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish hamda ularga zarur shart-sharoitlar va imkoniyatlarni yaratib berish borasida mustahkam huquqiy baza yaratilgan. Bu tizim zamon talablariga mos ravishda muntazam ravishda takomillashtirilmoqda. Jumladan, bugungacha parlament tomonidan yoshlarga oid 40 dan ziyod qonun hujjatlari qabul qilindi va 30 dan ortiq xalqaro huquqiy hujjatlar ratifikatsiya qilindi. Ushbu yondashuv, yoshlarning huquqlarini himoya qilish, ularning ijtimoiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash va jamiyatdagi o'rni bilan bog'liq barcha masalalar bo'yicha huquqiy himoyaning ishonchli tizimini yaratishga qaratilgan. Yurtimizda yoshlarga oid davlat siyosati izchil, manzilli va kompleks yondashuv asosida amalga oshirilmoqda. Jumladan, viloyatlarda yoshlar bilan ishlash tizimi takomillashtirilib, mahallalarda yoshlar yetakchilari instituti joriy etildi. Ushbu instituting joriy qilinishi, yoshlarning muammolarini mahalliy darajada, bevosita yashash hududlarida aniqlash va tezkorlik bilan hal etish imkoniyatini yaratdi.

Amalga oshirilayotgan ushbu mexanizmlar natijasida yoshlar murojaatlarini ko'rib chiqish muddati ilgari belgilangan 30 kundan 5 kungacha qisqartirildi. Bu esa davlat boshqaruvi tizimida yoshlar bilan ishlash samaradorligini sezilarli darajada oshirdi, yoshlarning muammolariga tezkor va aniq yechimlar topishga xizmat qilmoqda. Mazkur yondashuv, yoshlarning faol ishtirokini ta'minlash va ularning ijtimoiy jihatdan muvaffaqiyatli rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega va yoshlar bilan ishlashning samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, yosh avlodning ijtimoiy-iqtisodiy muammolarini tizimli hal etish va ularning bandligini ta'minlash maqsadida 14 dan 30 yoshgacha bo'lgan 9 million nafar yigit-qizni qamrab olgan balans (ma'lumotlar bazasi) shakllantirildi. Bu esa ularning ehtiyojlari, ijtimoiy holati va kasbiy qiziqishlarini aniqlash hamda shaxsiy yondashuvni ta'minlash imkonini bermoqda.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Ma'lumki, har bir jamiyatda amal qiluvchi ijtimoiy ong shakllarida millatning ruhiy, ma'naviy qiyofasi aks etadi. Ijtimoiy ongning shakllari jamiyat a'zolarining tafakkuri, ruhiyati, ma'naviy dunyosi asta-sekinlik bilan o'zgarib borishiga olib keladi. O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 14-sentyabrda qabul qilingan "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni, 2018-yil 14-avgustdagi "Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash, ularga ta'lim-tarbiya berish tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3907-son Qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 5-iyuldagi PF-5106-son "Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi Farmoni, 2020-yil 2-martdagi 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini "Ilm, ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili"da amalga oshirishga oid Davlat dasturi to'g'risidagi PF-5953-son Qarori hamda mavzuga oid boshqa qonun hujjatlarida belgilangan vazifalarni amalga oshirishga mazkur maqola muayyan darajada xizmat qiladi. Mazkur qonunlar yoshlar siyosatining asosiy qoidalarini o'zida mujassam etgan. Qonunlar bunday siyosatni shakllantirish va ro'yobga chiqarishga doir tashkiliy-huquqiy mexanizmlarning huquqiy asoslarini yanada takomillashtirdi MDH hududida ma'naviy yetuk yoshlarni tarbiyalash muammolari, yoshlarning mehnat madaniyatini shakllantirish, ularning ijtimoiylashuvi jarayonida yuzaga keladigan konseptual muammolar, shuningdek, globallashuv jarayonida yuz berayotgan madaniy o'zgarishlarning tarbiyaviy jarayonga ta'siri masalalari, bir qator olimlar tomonidan falsafiy nuqtai nazardan chuqur o'rganib chiqilgan. Jumladan, A.V. Komarova, A.N. Zakharin, G.K. Mamurova, L.V. Udalova, L.P. Krasnorutskiy, O.N. Zhupnik, S.A. Mikhaylovskaya, T.V. Asobina, E.M. Dumnova, Ya.V. Zubashenko kabi tadqiqotchilar tomonidan ushbu yo'nalishda qator ilmiy izlanishlar olib borilgan. Ularning ilmiy qarashlarida yoshlar o'rtasida ma'naviy yetuklik davri, ular ongida mehnatga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish, shaxsiy mas'uliyat va ijtimoiy faollikni kuchaytirish, shuningdek, ijtimoiy muhit bilan uyg'unlikda shakllanuvchi madaniy qadriyatlar tizimi asosida ma'naviy yetuk inson tarbiyasining zamonaviy modelini yaratish zarurati alohida urg'u bilan ta'kidlangan. Mazkur tadqiqotlar zamonaviy yosh avlodni tarbiyalashda mehnatga oid qadriyatlar, madaniy meros va zamonaviy global tendensiyalar o'rtasidagi dialektik bog'liqlikni anglash hamda ularni uyg'unlashtirish yo'llarini ilmiy asoslashga xizmat qilmoqda. O'zbekistonlik faylasuf olimlar E. Qo'dirov [2], I. Sayfnazarov [3], F. Sayfnazarova, V. Qo'chqorov [4] va boshqalar o'z tadqiqotlarida yoshlarning ma'naviy yetuk shaxs sifatida shakllanishida ta'lim va tarbiyaning ahamiyati, ularning ijtimoiylashuvi, jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy va ma'naviy hayotdagi o'rni, shuningdek, huquqiy madaniyatni rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratganlar. Ularning ilmiy ishlarida yoshlarning ijtimoiylashuvi va huquqiy madaniyatini oshirishga qaratilgan zamonaviy pedagogik va psixologik, falsafiy yondashuvlar, shuningdek, jamiyatning huquqiy tizimiga bo'lgan munosabatlarni shakllantirishning muhimligi ta'kidlangan. Shu nuqtai-nazardan qaraganda, mazkur mavzuni o'rganishda, tahlil qilishda mamlakatimizda faoliyat olib borayotgan huquqshunoslar, faylasuflar, siyosatshunoslar, psixologlar va boshqa ijtimoiy-gumanitar fan vakillari, soha olimlarining xizmatlari katta ahamiyatga ega. Jumladan, yoshlarni har tomonlama jamiyatga xizmat qiladigan barkamol inson, ma'naviy yetuk shaxs qilib tarbiyalashda jamiyat ma'naviy va madaniy tizimining o'rni ham beqiyos ahamiyatga ega. Ma'naviy va madaniy qadriyatlar o'zgarishi yoshlarning jamiyatdagi faolligi, ularning ijtimoiy

va siyosiy hayotga intilishi bilan bevosita aloqadordir. Muammoning ushbu jihatiga doir ayrim masalalarni to'liq va samarali o'rganishga X.M. Tojiboeva [5], M. Mamotov, O.M. G'aybullayev, E.M. Abzalov [6], Z. Zamonov [7] kabi olimlar o'z ilmiy tadqiqotlarida alohida e'tibor qaratganlar. Ularning ishlarida yoshlarning ma'naviy va huquqiy tarbiyasi, jamiyatdagi islohotlar va ularning yoshlar bilan ishlashdagi ta'siri haqida muhim natijalarga erishilgan. Masalan, X.M. Tojiboeva yoshlar tarbiyasiga oid ijtimoiy-pedagogik prinsiplar va ularning amaliy ahamiyatini o'rganishga alohida e'tibor qaratgan. Shundan kelib chiqib, yoshlar tarbiyasini rivojlantirishda jamiyatning ma'naviy tizimi va milliy qadriyatlarning ahamiyatiga to'g'ri baho beriladi. Mazkur tadqiqotlar natijalari, shubhasiz, yoshlarning ijtimoiylashuvi va ularning huquqiy madaniyatini yuksaltirish, jamiyatdagi muammolarni bartaraf etishda muhim ahamiyatga ega. Yosh avlodning ma'naviy yetuklik darajasini aniqlashda, avvalo, ularning axloqiy dunyoqarashi, ma'naviy qadriyatlarga munosabati, ongli tanlov qilish qobiliyati va ijtimoiy burchga bo'lgan munosabati muhim rol o'ynaydi. Shu bois, yoshlar ma'naviyatini shakllantirishga oid davlat siyosati, ijtimoiy institutlarning (oilalar, ta'lim muassasalari, ommaviy axborot vositalari, diniy tashkilotlar) o'rni va ta'sirini kompleks falsafiy tahlil etish, mavjud yondashuvlar va g'oyalarning zamonaviy talablarga mosligini qayta ko'rib chiqish bugungi ilmiy tadqiqotlar uchun dolzarb vazifadir.

Natijalar va muhokama. Mazkur ishda yoshlarga ta'lim berish va ularning huquqiy madaniyatini rivojlantirish masalalari, ijtimoiy-psixologik kontekstda, pedagogik va falsafiy asoslar orqali tahlil qilinadi. Shuningdek, ijtimoiylashuv jarayonlarida yoshlarga huquqiy bilimlarni o'rgatish, ularning huquqiy ongini shakllantirish, hamda jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy faollikni oshirishda pedagogik tizimning o'rni alohida ko'rsatiladi.

Ushbu yondashuvlarning asosiy maqsadi – yoshlarni zamonaviy huquqiy va ijtimoiy madaniyatga mos ravishda tarbiyalash, ularni jamiyatda faol, huquqiy jihatdan ongli va mas'uliyatli fuqaro, ma'naviy yetuk shaxs sifatida shakllantirishdan iboratdir.

Tahlil usullari sifatida maqolada falsafiy tafakkurning qiyoslash, umumlashtirish, tizimli tahlil, analiz va sintez, induksiya va deduksiya kabi ilmiy usullariga tayanildi.

Xulosa. Xulosa tariqasida ta'kidlash joizki, bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida yosh avlodning zamonaviy ta'lim olishi, kasb-hunar egallashi hamda har tomonlama ma'naviy yetuk va barkamol shaxs sifatida shakllanishi uchun ilg'or, innovatsion yondashuvlarga asoslangan shart-sharoitlar yaratish borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Yosh avlodni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularni ma'naviy yetuk, jismonan sog'lom, vatanparvar va fidoyi shaxslar sifatida shakllantirish, shuningdek, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilishga doir davlat siyosatini takomillashtirish zamonaviy taraqqiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonga qaratilgan e'tibor darajasi oshgani sayin, uning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligi ham ortib boradi. Yangi O'zbekistonda yoshlar jamiyatning faol va strategik ahamiyatga ega qatlamlaridan biri sifatida qaralmoqda. Davlat siyosatida ular mavjud muammo emas, balki mamlakatning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim resurs, intellektual va innovatsion salohiyat egasi sifatida e'tirof etilmoqda.

Aynan shunday zamonaviy yondashuv asosida yurtimizda yuksak bilimga ega, mustaqil va zamonaviy fikrlovchi, ijtimoiy faolligi bilan ajralib turuvchi ma'naviy yetuk yoshlar safi kengayib bormoqda. Ular mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy taraqqiyotida hal qiluvchi omil sifatida tobora muhim o'rin egallamoqda. Yoshlar taraqqiyotining asosiy omillaridan biri

sifatida ta'lim, mehnat bandligi, ijtimoiy faollik, sog'lom turmush tarzi va ma'naviy-axloqiy tarbiyani ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Mamlakatimizda yoshlarga oid davlat siyosati doirasida ushbu yo'nalishlarda keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilayotganiga qaramay, hali ham dolzarb bo'lib qolayotgan bir qator muammolar mavjud. Quyida ushbu muammolarni tizimli tahlil qilish va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqish lozimligi ta'kidlanadi.

1. Ta'lim sifatining yetarli darajada emasligi. Bugungi kunda maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus va oliy ta'lim bosqichlarida ta'lim sifati turlicha darajada bo'lib, bu jarayonda hududlararo tafovut ham mavjud. Ayrim hollarda ta'lim mazmunining zamonaviy ehtiyojlarga mos kelmasligi, o'qituvchilar malakasining yetarli emasligi va zamonaviy pedagogik texnologiyalarning yetarlicha joriy etilmaganligi kuzatilmoqda (Qarang: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi PQ-4312-son qarori).

2. Yoshlarning ta'lim bilan qamrovi yetarli emas. Maktabgacha ta'limda qamrov ko'rsatkichi sezilarli darajada oshgan bo'lsa-da, bu hali real ehtiyojni to'liq qondirmayapti. Xususan, chekka hududlarda bog'chalar sonining kamligi, moddiy-texnik bazaning zaifligi bu borada jiddiy muammolarni yuzaga keltirmoqda. Oliy ta'limda esa talab yuqori bo'lsa-da, qamrov nisbatan past (2022-yilga kelib oliy ta'lim bilan qamrov darajasi 38% , 2023- yilda 42 % ni tashkil etgan), bu esa ko'plab yoshlarning o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish imkoniyatlarini cheklaydi (Qarang: "O'zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha mo'ljallangan Ta'lim strategiyasi", 2020).

3. Kasbga yo'naltirish va mehnat bozori bilan uzviy bog'liqlik yetishmasligi. O'quvchilarni erta bosqichda kasbga yo'naltirish bo'yicha ishlar yetarli darajada tizimlashtirilmagan. Natijada o'rta maxsus va oliy ta'lim muassasalarida kadrlar tayyorlash mehnat bozori talablariga to'liq mos kelmayapti, bu esa yoshlar ishsizligi muammosini yanada keskinlashtirmoqda.

4. Yoshlarning iqtisodiy faolligi va bandligini ta'minlashdagi muammolar. Yoshlarning barqaror daromad manbaiga ega bo'lmasligi, munosib mehnat sharoitlarining yetishmasligi va tadbirkorlik faoliyatini yo'lga qo'yishdagi to'siqlar ularning iqtisodiy imkoniyatlarini cheklab qo'ymoqda. Bu borada kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlari, huquqiy maslahat xizmati va infratuzilmaning zaifligi sezilarli darajada ta'sir ko'rsatmoqda.

5. Ma'naviy-axloqiy tarbiya samaradorligining pastligi. Yoshlarda milliy g'oya va umuminsoniy qadriyatlar asosida ma'naviy immunitetni shakllantirishga qaratilgan ishlar ko'lami keng bo'lishiga qaramay, ularning sifati va ta'sirchanligi yetarli emas. Bu holat ayrim yoshlarning yot g'oyalarga ergashishi, huquqbuzarliklar, erta nikohlar va turmushdagi asossiz sarf-xarajatlar kabi salbiy oqibatlarga olib kelmoqda (Qarang: R.H. Jo'raev, "Yoshlar va ularning ijtimoiy faolligini oshirish muammolari", 2021).

6. Tibbiy madaniyat darajasining pastligi. Sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish borasidagi sa'y-harakatlarga qaramay, yoshlar orasida yomon odatlar (chekish, spirtli ichimlik iste'moli) va jismoniy faollik yetishmasligi holatlari kuzatilmoqda. Bu esa ularning sog'lig'i va mehnat faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

7. Ijtimoiy himoyaga muhtoj yoshlar va bolalarning moslashuv muammolari. Mehribonlik uylari, nogironligi bor yoshlar va boshqa ijtimoiy himoyaga muhtoj toifadagi shaxslar uchun jamiyatga integratsiyalashuv jarayonlari yetarli darajada samarali yo'lga

qo'yilmagan. Bu esa ularning mustaqil hayotga tayyorlanishini qiyinlashtiradi (Qarang: UNICEF O'zbekiston bo'yicha hisobotlari, 2023).

8. Jamoat va siyosiy hayotda yoshlarning ishtiroki sustligi. Yoshlar jamoat tashkilotlari va siyosiy partiyalar faoliyatida yetarlicha faollik ko'rsatmayapti, bu esa fuqarolik jamiyatining rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ularni qaror qabul qilish jarayonlariga jalb etish orqali mas'uliyat hissini oshirish zarur.

9. Hududiy infratuzilmaning rivojlanmaganligi. Chekka hududlarda yoshlar uchun sport, madaniyat, axborot texnologiyalari va ijodiy rivojlanishga mo'ljallangan markazlarning yetishmasligi ularning ijtimoiy faolligini cheklamoqda. Bu boradagi infratuzilma barqaror moliyalashtirish va jamoat nazorati asosida takomillashtirilishi lozim

Yuqorida bayon etilgan muammolar O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatining takomillashuvi va mazmunan boyitilishi zarurligini ko'rsatadi. Biroq shuni ham qayd etish joizki, mavjud muammolar bosqichma-bosqich bartaraf etilmoqda. Qabul qilingan huquqiy-me'yoriy hujjatlar, davlat dasturlari va ijtimoiy loyihalar yoshlarning jamiyatdagi o'rni va faolligini oshirishga xizmat qilmoqda. Bu jarayonlarning ilmiy asoslangan monitoringi va tahlili esa kelgusida yanada mukammal yechimlar ishlab chiqish imkonini beradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. <https://president.uz/uz/lists/view/1876>
2. Qo'dirov E. Yoshlar siyosiy madaniyatining shakllanishi. – T.: TDYuI, 2010. – 112 b
3. Sayfnazarov I, Sayfnazarova F. Yoshlar va oila vatan tayanchi. -T.: 2018.– 85b.
4. Qo'chqorov V. Yoshlarni tadbirkorlikka jalb qilishning g'oyaviy-siyosiy asoslari. Akademiya. – T.: 2014. – 185 b.
5. Tojiboyeva X.M. O'quvchi-yoshlar ijtimoiy faolligini oshirishning pedagogik tizimi. Falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – T.: 2018.
6. Abzalov E.M. Yoshlarning huquqiy madaniyatini shakllantirish muammolari: Dis... yuridik fan. nomzodi; O'zR IIV Akademiya - T.: 2000. – 153 b.
7. Zamonov Z.T. O'zbekiston ijtimoiy-siyosiy hayotida ma'naviy-axloqiy institutlarning o'rni. Falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – T.: 2019. – 91 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 6 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).